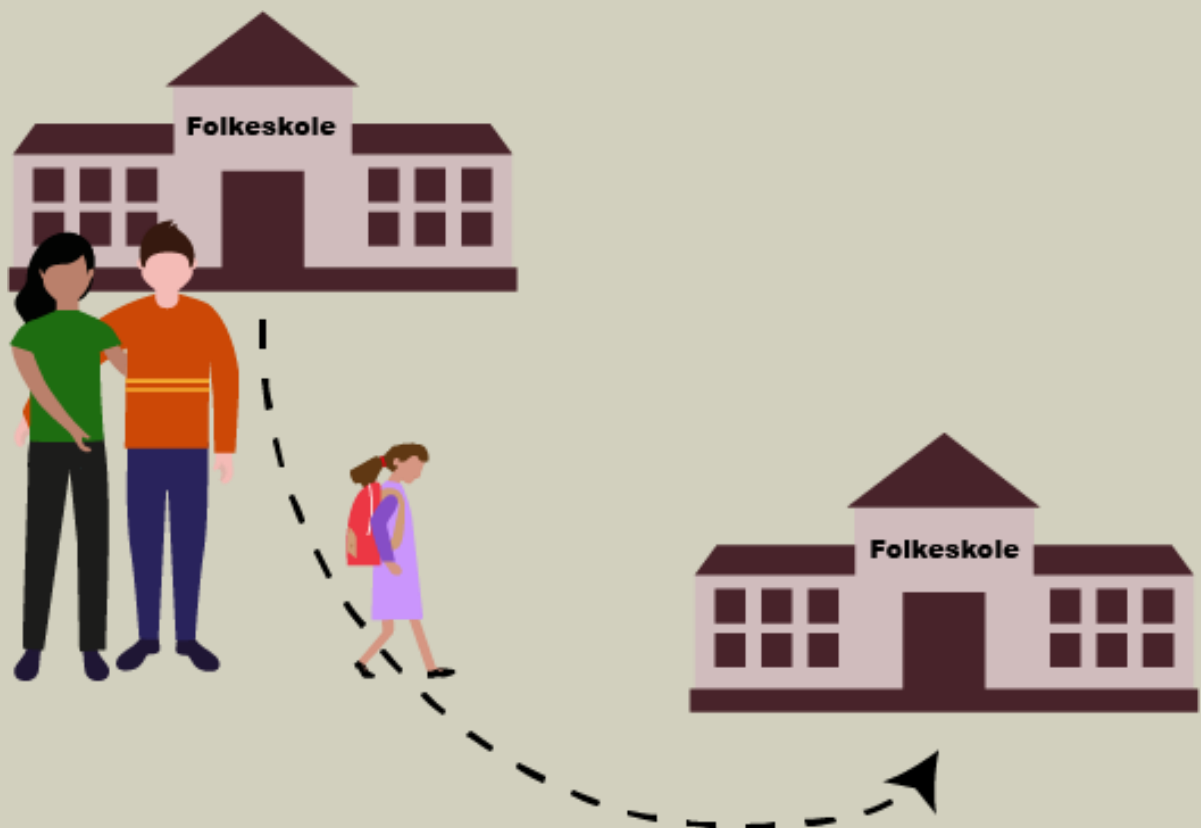

NY I KLASSEN – PERSPEKTIVER PÅ BØRNS SKOLESKIFT

Udarbejdet af
Agathe Svarre Engell, økonom
Johanne Grøn Sørensen, konsulent
Lise Bendix Lannig, seniorkonsulent

Juni 2026

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	6
Hovedkonklusion	8
Implikationer	10
Antallet af skoleskift har været stabilt siden 2007	12
Børn i mistrivsel skifter oftere skole	16
Skoleskift løser ikke nødvendigvis børns udfordringer	25
Data og metode	30
Litteraturliste	34
Bilag	36

01

Baggrund

Baggrund

Grundskoleområdet har i de seneste år været genstand for stor politisk og offentlig opmærksomhed. I det politiske grundlag for den nye firkloverregering fremhæves det blandt andet, at flere børn og unge mistrives, at nogle udvikler langvarigt skolefravær, og at folkeskolen spiller en central rolle ift. at sikre børns trivsel, læring og deltagelse i fællesskaber. Regeringen lægger samtidig op til en styrket indsats i folkeskolen samt tidligere og mere sammenhængende hjælp til børn og familier med behov for støtte (Statsministeriet, 2026). Når debatten om folkeskolen i høj grad kredser om mistrivsel, fællesskaber og skolens evne til at understøtte børn med særlige behov, er det relevant at undersøge, om sådanne udfordringer i nogle tilfælde fører til skoleskift. Det er også relevant at undersøge, hvordan børnene har det efter et skoleskift, for selvom skoleskift potentielt kan fremstå som en løsning på udfordringer på den gamle skole, har studier også koblet skoleskift til efterfølgende dårligere faglige præstationer og depressive symptomer senere i livet (Herbers et al., 2013).

Skoleskift er et udbredt fænomen. En undersøgelse fra ROCKWOOL Fonden viser fx, at der hvert år er 8 pct. af folkeskoleeleverne i 4.-8. klasse, som skifter skole (ROCKWOOL Fonden, 2024). Når så mange børn hvert år skifter skole, understreger det vigtigheden af at forstå, hvilke forhold der ligger til grund for beslutningen om at skifte skole, og hvordan børnene har det før og efter skiftet. Samtidig har forskning kortlagt, at trivsel, sociale relationer og støtte i de tidlige skoleår betyder noget for børns videre skoleforløb, og at børn, der er udfordret socialt, sprogligt eller koncentrationsmæssigt ved skolestart har en øget risiko for senere faglige og trivselsmæssige vanskeligheder (Egmont Fonden, 2019; VIVE, 2019). Vigtigheden af de første skoleår motiverer denne analyses fokus på børn i 0.-6. klasse.

Vi har i denne analyse fokus på skift mellem folkeskoler, der ikke sker i forbindelse med bopælsflyt. Skift mellem folkeskoler er interessant at undersøge, fordi vi har data fra de nationale trivselsmålinger og nationale test samt fraværdata for folkeskoleelever, og vi kan derfor få et indblik i, hvordan trivsel, testscorer og fravær ser ud før og efter et skoleskift. Skift mellem folkeskoler er desuden en vigtig type skift at undersøge, fordi langt størstedelen af danske grundskoleelever går på en folkeskole (Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, 2026), og størstedelen af skoleskiftene i 0.-6. klasse finder sted mellem forskellige folkeskoler, som vi viser i kapitel 4. Vi fokuserer på skift, der ikke sker i forbindelse med bopælsflyt, fordi vi ønsker at undersøge tilfælde, hvor skoleskift er et aktivt valg og ikke blot en sideeffekt af flytning.

I analysen afdækker vi følgende spørgsmål:

- Hvor stort er omfanget af skoleskift mellem folkeskoler i 0.-6. klasse?
- Hvad kendetegner elever, der skifter folkeskole uden bopælsflyt, når man kigger på trivsel, fravær og testscorer?
- Hvilke årsager oplever forældre som centrale for beslutningen om et skoleskift?
- Hvordan klarer eleverne sig efter skoleskiftet målt på trivsel, fravær og testscorer?

Det gør vi ved at kombinere registerdata med spørgeskema- og interviewdata. Først kortlægger vi omfanget af skoleskift blandt elever i 0.-6. klasse. Dernæst undersøger vi børnenes trivsel, fravær og testresultater før skoleskiftet, og hvilke årsager forældrene oplever som centrale for skoleskiftet. Slutteligt belyser vi barnets trivsel, fravær og testresultater efter skiftet.

02

Hovedkonklusion

Hovedkonklusion

- Børn i mistrivsel¹ samt børn med højt fravær og lavere testscorer skifter oftere skole. I tråd med dette peger forældres oplevelser på social og faglig mistrivsel som centrale årsager til skoleskift. Skoleskift kan være den rigtige løsning for nogle familier, men analysen viser også, at skoleskift ikke kan stå alene som et svar på mistrivsel. Blandt børn i mistrivsel i 4. klasse er andelen, der fortsat er i mistrivsel i 6. klasse, mindst blandt dem, der i mellemtiden har skiftet skole. Blandt børn, der ikke mistrives i 4. klasse, er andelen, der mistrives i 6. klasse, omvendt lidt større blandt dem, der har skiftet skole. Efter skoleskift stiger fraværet desuden blandt skifttere sammenlignet med ikke-skifttere i 2.-6. klasse, og testscorer i de nationale test i 6. klasse falder marginalt, uafhængigt af om barnet før skiftet trivedes eller ikke.
- Forældres oplevelser af skolens manglende håndtering af barnets udfordringer spiller en væsentlig rolle i beslutningen om skoleskift. De kvalitative interviews peger særligt på betydningen af skolens samarbejde med hjemmet, støtte til barnet, og om forældrene oplever, at deres bekymringer bliver taget alvorligt.
- I valget af ny skole lægger forældrene især vægt på forhold som trivsel, stabile relationer, støtte og skolens mulighed for at imødekomme barnets behov.
- Ca. 5.000 elever i 0.-6. klasse skifter hvert år mellem to folkeskoler, uden at det sker i forbindelse med bopælsflyt. Tallet har været stabilt i skoleårene 2007/08 til 2022/23, og skiftene er mere udbredte blandt eleverne på de øverste klassetrin.

---

¹ Mistrivsel er her defineret som børn, der i de nationale trivselsmålinger kategoriseres som havende lav trivsel på baggrund af Børne- og Undervisningsministeriets indikator for lav trivsel.

03

Implikationer

Implikationer

Behov for at forholde sig til kompleksiteten af udfordringer, som kan føre til skoleskift

Skoleskift uden bopælsflyt er ofte forældres svar på oplevede trivselsudfordringer og/eller faglige udfordringer på den oprindelige skole og måske i særdeleshed deres svar på en oplevelse af, at deres barns udfordringer ikke tages alvorligt. Analysens fund peger på kompleksiteten i et skoleskift, og at skoleskift ikke skal forstås som en entydig løsning på barnets sociale og faglige udfordringer, men afhænger af det enkelte barns udfordringer og den enkelte skoles håndtering. For kommuner og skoler understreger det behovet for at forholde sig til, hvilke udfordringer der kan føre til skoleskift, og hvornår disse bedst mødes gennem støtte på den oprindelige skole, eller hvornår et skoleskift kan være relevant.

Samarbejde mellem skole og hjem samt stabile læringsmiljøer er ifølge forældrene centrale for at forebygge skoleskift

Fordi forældre oplever, at skolens håndtering af barnets udfordringer og samarbejdet med hjemmet har betydning for beslutningen om skoleskift, peger analysen på vigtigheden af, at skolens rammer, tidlig opsporing og støtte samt et samarbejde med forældrene, hvor deres bekymringer bliver taget alvorligt og omsat til handling, kan være opmærksomhedspunkter for skoler, der ønsker at forebygge skoleskift. Skoleskift må ikke stå alene som svar på mistrivsel. Skoleskift er en reaktion på udfordringer, og man må kigge ind i, hvad forældre oplever, for at blive klogere på, hvilke konkrete greb der er nødvendige for at adressere udfordringerne.

Sammenhængen mellem skoleskift og børns efterfølgende trivsel er ikke entydig

Vi finder, at børn, der skifter skole, i udgangspunktet har højere fravær, lavere testscorer og oftere giver udtryk for mistrivsel inden skoleskiftet sammenlignet med andre børn. Vi ser dog også, at hvis vi ser på alle børn i 4. klasse, der udtrykker mistrivsel, udtrykker færre det samme i 6. klasse, hvis de har skiftet skole i mellemtiden, sammenlignet med dem, der ikke skiftede. Omvendt er der flere børn, der giver udtryk for mistrivsel efter et skoleskift, hvis de ikke gav udtryk for mistrivsel inden skiftet. Interviewmaterialet viser også, at der er blandede erfaringer med udviklingen i barnets trivsel efter skiftet.

Det understreger igen kompleksiteten i et skoleskift og behovet for at undersøge, hvornår et skoleskift kan være en løsning, og hvornår det i stedet måske kalder på forebyggende indsatser på den oprindelige skole. Også fordi børn, der skifter skole, også ser ud til at have marginalt højere fravær efter skiftet og klarer sig en smule dårlige til de efterfølgende nationale tests. Uanset hvad er der altså en tendens til, at højere fravær, lavere testscorer og mistrivsel hænger sammen med en øget risiko for skoleskift, hvilket kan betyde, at skoler og den kommunale forvaltning kan sætte ind over for netop disse børn ift. at se, om der er behov for en særlig indsats.

04

Antallet af skoleskift har været stabilt siden 2007

Antallet af skoleskift har været stabilt siden 2007

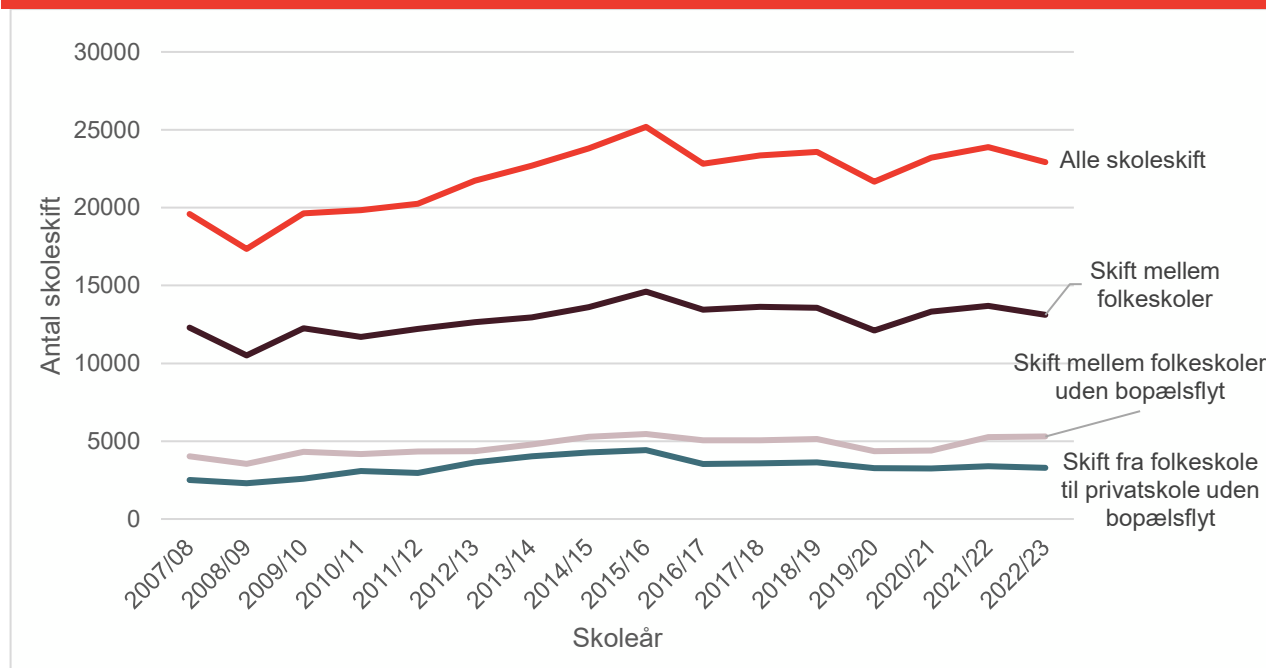
Stabilt niveau af skoleskift de sidste 15 år

Ca. 20.000-25.000 elever i 0.-6. klasse skifter hvert år skole, jf. figur 1. Omkring 60 pct. af disse skift var fra én folkeskole til en anden (omkring 13.000 skift om året). 5.000 af disse skoleskift mellem folkeskoler blev foretaget, uden at det skete i forbindelse med flytning af bopæl. Skift mellem folkeskoler uden bopælsflyt udgør således ca. 20 pct. af alle skoleskift og godt 35 pct. af alle skift mellem folkeskoler. Til sammenligning var der i perioden ca. 3.500 skift om året fra folkeskole til privatskole uden bopælsflyt.

Antallet af skoleskift varierer lidt fra år til år, men der er ingen klar overordnet tendens i retning af flere eller færre skift. Dette gælder både det samlede antal af alle skoleskift, skift mellem folkeskoler og skift mellem folkeskoler, der ikke sker i forbindelse med bopælsflyt. Der er lidt færre skift i starten af perioden, men dette kan delvist forklares med, at mange skoler lukkede eller blev lagt sammen i kølvandet på kommunalreformen i 2007 (Møller, 2016), og disse skift er ikke medtaget (se kapitlet "Data og metode" for flere detaljer).

Antallet af skoleskift varierer til dels naturligt med antallet af elever på de forskellige årgange. Elevårgangene er faldet en smule mellem 2007/08 og 2022/23, og man kunne derfor i stedet have valgt at kigge på andelen af elever, der skifter skole om året. Kigger man på andelen, ændrer det dog ikke på, at niveauet for skoleskift har ligget stabilt i de seneste år, jf. figur A1 i bilaget.

Figur 1 // Stabil udvikling i antal skoleskift i skoleårene 2007/08-2022/23

Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Skoleskift per år for elever i 0.-6. klasse. Skift som følge af nedlukninger eller sammenlægning af skoler er ikke medtaget.

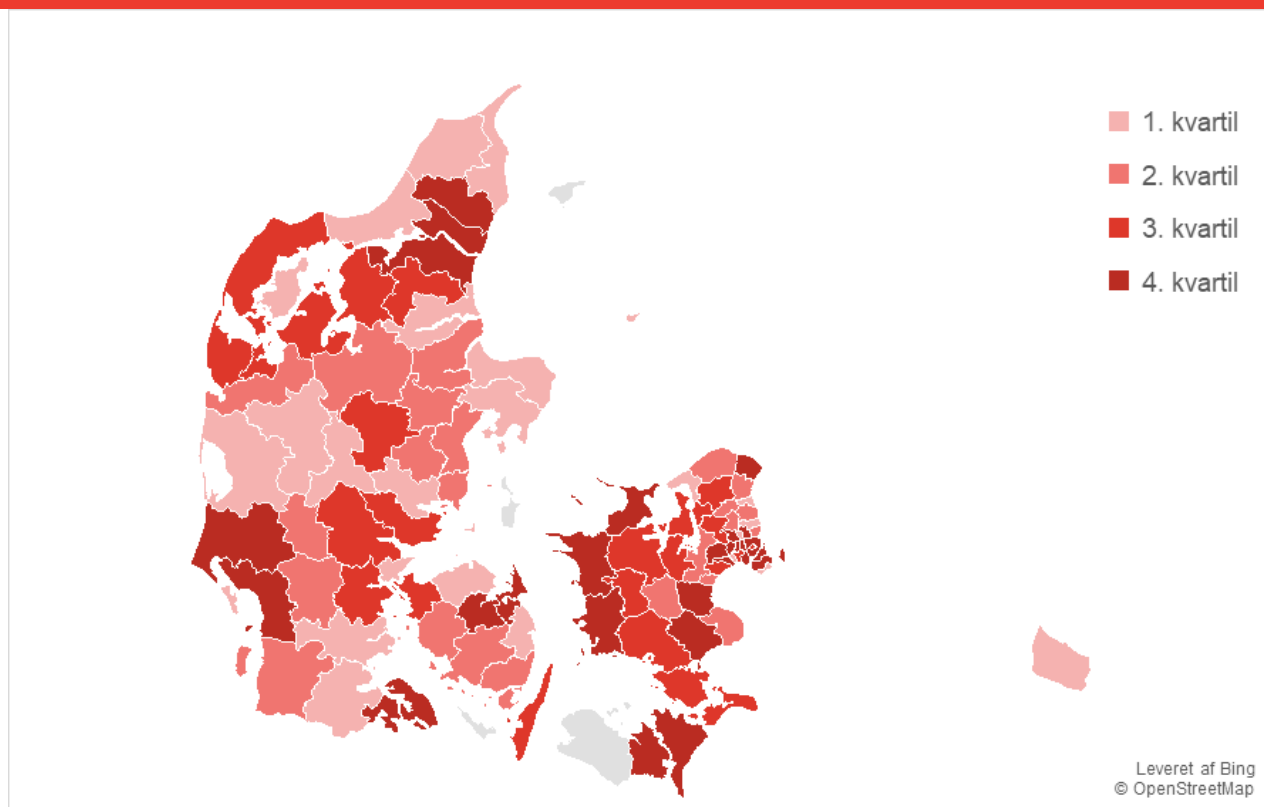
I resten af registeranalysen er fokus på skift mellem folkeskoler, der ikke sker i forbindelse med bopælsflyt. Børn, der skifter folkeskole uden at flytte bopæl, omtales herefter som "skiftere".

Skift mellem folkeskoler sker i hele landet

Blandt de 25 pct. af kommunerne med den største andel af skiftere er der storbykommuner som København og Aalborg, men der er også en stor andel skiftere i fx Guldborgsund og Brønderslev Kommune, jf. figur 2. Skift mellem folkeskoler er altså ikke blot et storbyfænomen, hvor relativt mange folkeskoler i et relativt lille geografisk område måske kunne gøre det nemmere at skifte folkeskole, uden at det resulterer i meget længere transporttid.

Der er desuden mange skiftere i vestegnskommunerne, fx i Ishøj og Albertslund, samt på Vestsjælland. Kommunen med den største andel af skiftere er Odsherred, hvor over 2 pct. af børnene i 0.-6. klasse skiftede mellem folkeskoler uden at flytte adresse på et år. Det er markant højere end i Morsø, der havde den mindste andel af skiftere med under 0,5 pct.

Figur 2 // Der er kommunale forskelle i andelen af skiftere, men fænomenet findes i hele landet

Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Skiftere er børn, der skifter fra én folkeskole til en anden, uden at det sker i forbindelse med bopælsflyt. Andelen af skiftere er opgjort som andelen af børn i 0.-6. klasse, der skifter per år for skoleårene 2018/19 til 2022/23. 1. kvartil er de kommuner med den mindste andel af skiftere. De har op til 0,8 pct. skiftere. 2. kvartil udgøres af kommuner med mellem 0,8 og 1,1 pct. skiftere. 3. kvartil har mellem 1,1 og 1,3 pct. skiftere, mens 4. kvartil har mindst 1,3 pct. skiftere.

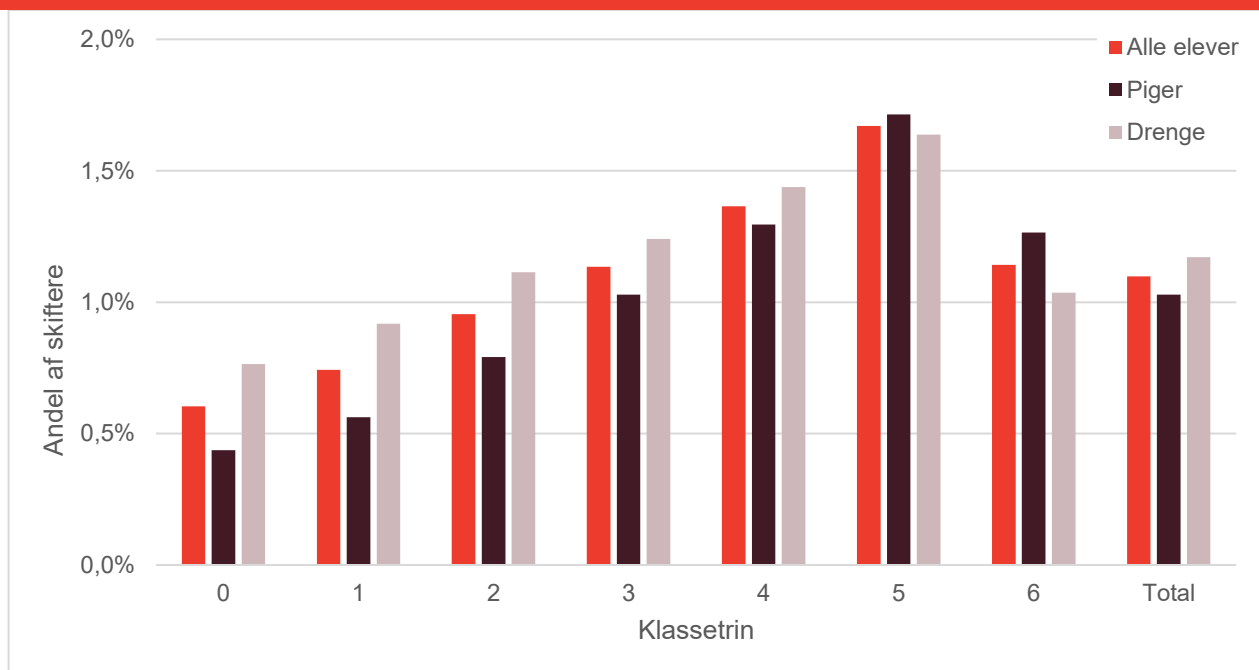
Blandt elever i 0.-6. klasse er skoleskift hyppigere på de højere klassetrin

Flere elever på de højere klassetrin end på de lavere klassetrin skifter folkeskole, uden at det sker i forbindelse med bopælsflyt, jf. figur 3. Lige over 0,5 pct. skifter folkeskole uden bopælsflyt i 0. klasse, mens det gælder for over 1,5 pct. i 5. klasse.

Den mindre andel i 6. klasse er forklaret med, at skift, der finder sted mellem to skoleår, tilskrives det foregående skoleår. Dvs. hvis eleven skifter skole i sommerferien mellem 3. og 4. klasse, bliver det registreret i 3. klasse. Vi har kun inkluderet skift, der sker i 0.-6. klasse, så skift mellem 6. og 7. klasse indgår ikke, hvilket resulterer i en mindre andel, som forklaret i kapitlet "Data og metode". Figur A2 i bilaget viser, at hvis man alligevel medtog skift mellem 6. og 7. klasse, ville andelen af skift være større i 6. klasse end i 5. klasse.

Lidt flere drenge end piger er skiftere, og dette gælder især i de mindre klasser. Flere drenge end piger modtager specialundervisning, og børn i denne gruppe skifter også oftere skole, hvilket kan bidrage til at forklare den større andel af skift blandt drenge. Hvis vi ser bort fra de elever, der modtager specialundervisning eller senere skifter til en specialskole, er det pigerne, der oftest skifter skole, uden at det sker i forbindelse med bopælsflyt.

Figur 3 // Større andel af skiftere på højere klassetrin

Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Skiftere er børn, der skifter fra én folkeskole til en anden, uden at det sker i forbindelse med bopælsflyt. Andelen af skiftere er opgjort som andelen af børn, der skifter per år for skoleårene 2018/19 til 2022/23. Hvis et skift finder sted i sommerferien, er det medtaget i det foregående skoleår. Det bidrager til et lavere tal for 6. klasse, da analysen dækker 0.-6 klasse, og derfor medtages skift i mellem 6. og 7. klasse ikke.

05

Børn i mistrivsel skifter oftere skole

Børn i mistrivsel skifter oftere skole

Karakteristika for børn, der skifter skole

Inden skoleskift har skiftere oftere lav trivsel og højt fravær og klarer sig gennemsnitligt dårligere i nationale test end ikke-skiftere², jf. tabel 1. Ca. 22 pct. af skifterne har lav trivsel ifølge de nationale trivselsmålinger for året før, de skifter skole, mens det kun gælder for 8 pct. af ikke-skifterne. Vi anvender Børne- og Undervisningsministeriets indikator for lav trivsel, som opfanger svar i de nationale trivselsmålinger, der indikerer, at barnet sandsynligvis mistrives eller er i umiddelbar risiko for at komme til det (Børne- og Undervisningsministeriet, 2025). I resten af registeranalysen omtales dette blot som "mistrivsel".

Vi ser desuden, at ca. 24 pct. af skifterne har over 10 pct. fravær, mens det samme gælder for 13 pct. af de resterende børn. Skifterne klarede sig desuden en smule dårligere i deres seneste nationale test, både når det gælder dansk (24,4 vs. 25,4) og når det gælder matematik (24,0 vs. 25,2)³.

Forskellene er signifikante, også når man kontrollerer for baggrundskarakteristika som oprindelse, køn, familietype, bopælskommune, årgang, klasse, forældres indkomst og uddannelse.

Tabel 1 // Skiftere er udfordret mht. trivsel, fravær og faglighed

Karakteristika året før skift	Skiftere	Ikke-skiftere
Andel med lav trivsel	22,1 %	8,4 %
Andel med fravær på over 10 %	24,3 %	13,0 %
Seneste danskscore	24,4	25,4
Seneste matematikscore	24,0	25,2

Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik og data fra Styrelsen for It og Læring

Anm.: Skiftere er børn, der skifter fra én folkeskole til en anden, uden at det sker i forbindelse med bopælsflyt. Ikke-skiftere inkluderer børn, der bliver på den samme folkeskole, samt børn, der skifter skole i forbindelse med bopælsflyt. Karakteristika er opgjort i skoleåret før skiftet. Børn, der modtager specialundervisning, er ikke medtaget. Det samme barn kan indgå med observationer i flere år, men indgår ikke i det år, det skifter skole uden bopælsflyt. Lav trivsel måles kun for 4.-6. klasse i overensstemmelse med Børne- og Undervisningsministeriets indikator for lav trivsel. Seneste dansk- og matematikscore henviser til seneste nationale test i faget. Den normbaserede testscore løber fra 0 til 50.

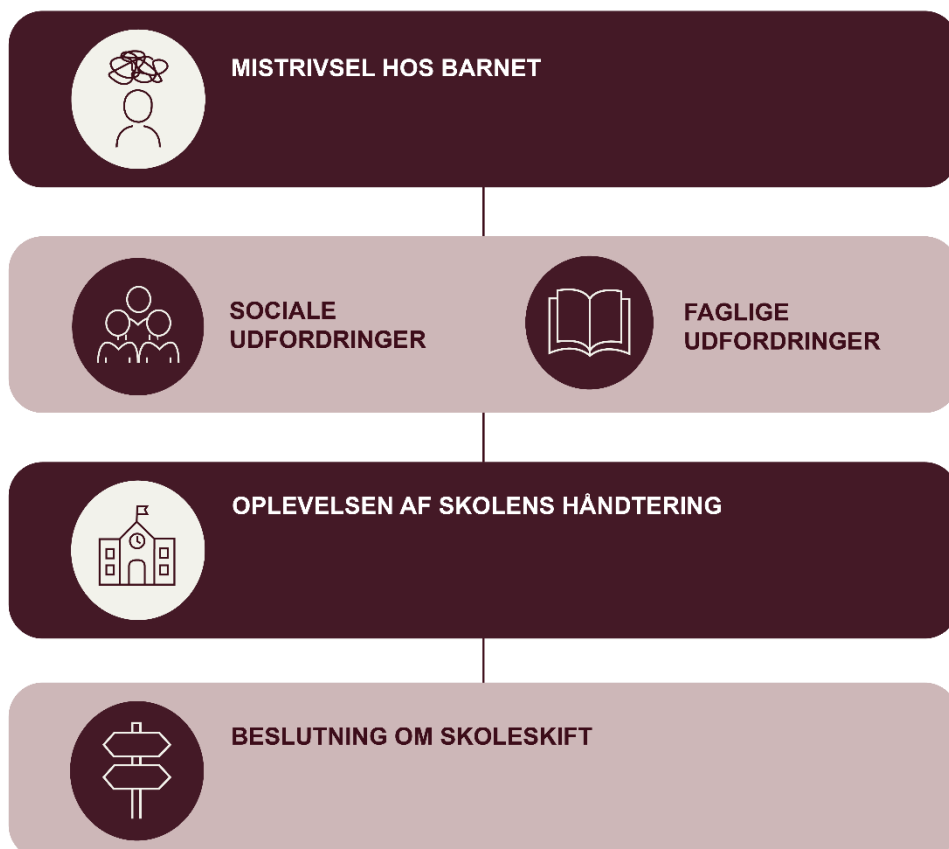
Interviewene peger på, at det ikke kun er mistrivsel, men også skolens håndtering, der bliver udslagsgivende for et skoleskift

At skiftere oftere mistrives og er udfordret på fravær og faglighed, bliver underbygget af spørgeskema- og interviewdata. Spørgeskemaresultaterne viser, at mistrivsel er den hyppigst angivne årsag til skoleskift blandt forældre, hvis barn har skiftet skole, når forældrene har mulighed for at angive flere årsager. Interviewene med forældrene er med til at nuancere og definere, hvad de oplever som mistrivsel hos deres barn.

² Ikke-skiftere inkluderer både børn, der ikke skifter folkeskole, og børn, der har skiftet skole, men hvor det var i forbindelse med bopælsflytning.

³ I tabel 1 sammenlignes kun elever, der skifter folkeskole uden at flytte bopæl (skiftere) med elever, der enten bliver på den samme folkeskole eller skifter skole i forbindelse med bopælsflyt (ikke-skiftere). Elever, der skifter fra en folkeskole til en privatskole uden bopælsflyt, indgår altså ikke i gruppen af skiftere. I tabel A1 i bilaget er børn, der skifter fra en folkeskole til en privatskole uden bopælsflyt, medtaget i gruppen af skiftere. Forskellen mellem skiftere og ikke-skiftere er i så tilfælde mindre, men skifterne har stadig signifikant lavere trivsel, højere fravær og dårligere scorer i de nationale test.

Figuren nedenfor giver et overblik over de centrale årsager, som forældre oplever, ligger til grund for beslutningen om et skoleskift. Som det fremgår af figuren, kan beslutningen hænge sammen med en oplevet mistrivsel hos barnet, der både kan have en faglig og en social dimension. Der kan være tale om en lang proces, hvor udfordringer hober sig op og forstærker hinanden. Forældre oplever dog, at den udslagsgivende faktor bliver skoleledelsens håndtering af barnets udfordringer og mistrivsel. De forskellige dele af figuren udfoldes i de følgende analyseafsnit. Det er vigtigt at bemærke, at afsnittene om årsager til skoleskift bygger på interviews med forældre, der har truffet beslutningen om at skifte skole. Analysen afspejler disse forældres oplevelser af forløbet og beskriver udfordringerne set fra denne vinkel.

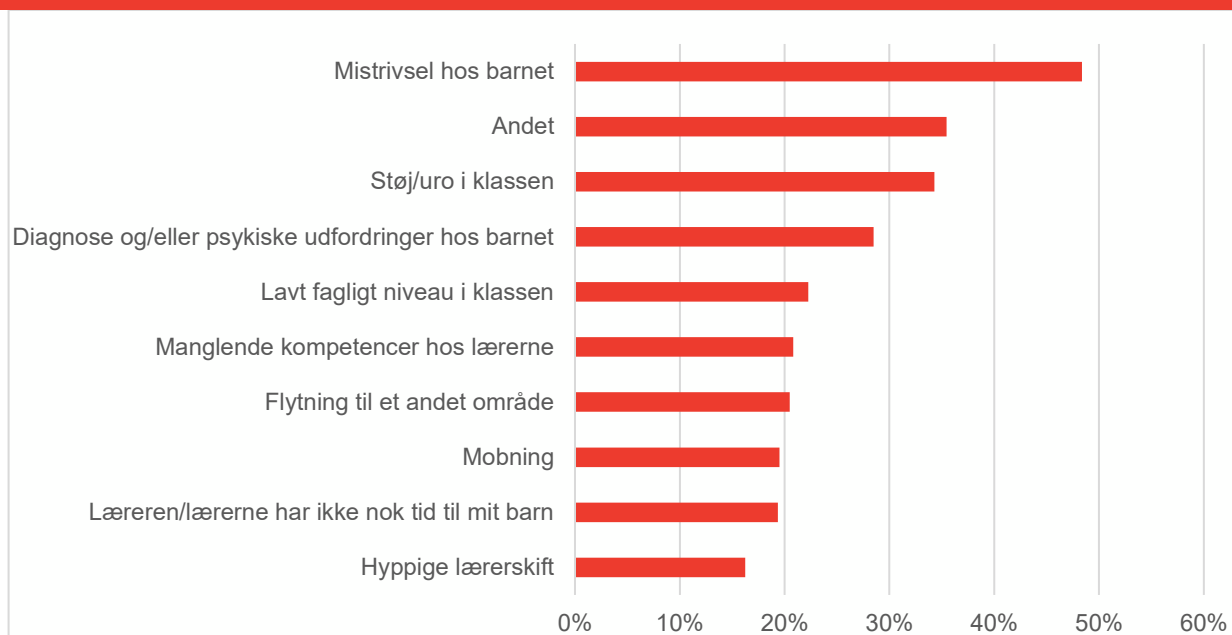
Mistrivsel er den hyppigst angivne årsag til skoleskift blandt forældrene

Mistrivsel hos barnet er den hyppigst angivne årsag blandt forældre, når de har mulighed for at angive flere årsager til skoleskiftet, jf. figur 4. Næsten halvdelen (48 pct.) peger på mistrivsel hos barnet som en medvirkende årsag. Efter mistrivsel følger årsagerne "Andet"⁴, "Støj/uro i klassen" og "Diagnose og/eller psykiske

⁴ Forældre har haft mulighed for at udfolde deres "Andet"-svar i en åben tekstbesvarelse. Kategorien dækker over mere forskelligartede eller mindre udbrede årsager til skoleskift. Kategoriseringen af de åbne besvarelser er beskrevet nærmere i kapitlet "Data og metode".

udfordringer hos barnet". At kategorien "Andet" fylder relativt meget, kan hænge sammen med, at nogle årsager til skoleskift er så komplekse eller individuelt betingede, at de ikke uden videre kan placeres i de opstillede svarkategorier. Interviewene understøtter dette billede, hvor forældre peger på, at skoleskift sjældent kan forklares med én enkelt faktor. I stedet beskriver forældrene, hvordan flere forhold spiller sammen og over tid fører til beslutningen om at skifte skole. De øvrige årsager, såsom hyppige lærerskift og relationen til lærerne, fylder hver især mindre, men peger samlet set på betydningen af både undervisningens kvalitet og de organisatoriske rammer på skolen, som bliver udfoldet senere i kapitlet.

Figur 4// Mistrivsel er den mest udbredte årsag til skoleskift

Kilde: egne beregninger pba. et spørgeskema fra Epinion for DEA

Anm.: Figuren viser fordelingen af forældrenes svar til, hvad årsagerne til deres barns skoleskift var. Respondenterne kunne angive flere årsager. Besvarelsene dækker både forældre, der har angivet årsager til ét barns skoleskift, og forældre, der har angivet årsager på tværs af flere børns skoleskift. Figuren viser kun besvarelser, hvor 15 pct. eller derover har angivet det som årsag. Hele årsagslisten kan ses i bilag A3. Kategorien "Flytning til et andet område" indgår, da stikprøven for spørgeskemaet også inkluderer forældre, hvis børn skiftede skole i forbindelse med bopælsflyt, i modsætning til populationen i registeranalysen og forældrene i interviewene.

Konflikter i klassefællesskaber og mobning bidrager til social mistrivsel

Ifølge forældre knytter den sociale mistrivsel forud for skoleskiftet sig især til fællesskabet og de sociale dynamikker i klassen. Forældrene beskriver konflikter i vennegrupper, oplevelser med drilleri samt i nogle tilfælde voldelige episoder som forhold, der bidrager til deres barns mistrivsel. Desuden fortæller forældre om oplevelser med, at enkelte elever i klassen skaber utryghed eller bidrager til at ekskludere andre børn fra fællesskabet. En forælder beskriver:

Der var nogle drillerier i klassen – ikke kun med ham [sønnen], men sådan bredere i klassen – der var nogle elever pga. inklusionen – hvis jeg skal være forholdsvis ærlig – der nok burde være uden

for klassen, men inklusionen gør jo, at det er relativt svært at komme igennem med det. Og hvis der så skulle køre nogle forløb med det, ville det jo også tage et, to, tre år, før de ville komme ud. Det endte så med, at han begyndte at blive mere og mere irriteret og begyndte at få skolevægning. Så vi fik altså en søn, der udover at have svært ved det faglige, begyndte at sige ”jamen, jeg vil ikke i skole”. Og det er jo egentlig det, der ligger op til, at vi så siger, jamen, vi er nødt til at gøre noget.

(Forælder, interview nr. 2)

Forældres beskrivelser peger på, at uro, konflikter og drillerier i klassefællesskabet kan få betydning for barnets trivsel og lyst til at gå i skole. I dette tilfælde beskriver forælderen, hvordan enkelte elever efter forældrens oplevelse bidrager til konflikter i klassen, og hvordan det over tid får konsekvenser for barnets skolegang. Citatet illustrerer samtidig et mønster, der går igen i interviewene: at mistrivsel gradvist kan udvikle sig til en så stor modstand imod at gå i skole, at barnet ikke længere vil afsted, og at mistrivselen også kan komme til udtryk med fysiske symptomer. Forældre fortæller om børn med ondt i maven, hovedpine og manglende lyst til at gå i skole, mens andre beskriver begyndende skolevægning. En forælder fortæller: ”Vi tager ham ud af skolen, fordi han simpelthen hænger i dørkarmen, når han skal i skole, og sådan vil vi ikke sende vores dreng afsted” (forælder, interview nr. 10). Interviewene peger dermed på, at barnets mistrivsel i nogle tilfælde kan blive så omfattende, at forældrene ser sig nødsaget til at tage deres barn ud af skolen. Det kan også få konsekvenser for forældrenes hverdag, fx ved at de må tage fri fra arbejde for at kunne holde barnet hjemme.

Manglende faglig støtte og tilpasning af undervisning bidrager til faglig mistrivsel

Forældre oplever, at den faglige mistrivsel forud for skoleskiftet kommer til udtryk gennem barnets vanskeligheder med at følge med i undervisningen, hvilket skaber bekymring hos forældrene for, om barnet udvikler sig tilstrækkeligt fagligt. Bekymringen bliver særligt fremtrædende, når forældrene oplever, at skolen ikke i tilstrækkelig grad formår at støtte barnet eller tilpasse undervisningen til det enkelte barns behov, men i højere grad arbejder med fælles indsatser i klassen, som barnet har svært ved at få udbytte af. De faglige udfordringer, som forældrene fortæller om, spænder fra læsevanskeligheder, herunder egentlig dysleksi til problemer med at forstå matematikken. I den sammenhæng efterlyser nogle forældre en mere varieret, praksisnær og anvendelsesorienteret undervisning frem for en mere stillesiddende og traditionel undervisningsform. En forælder nuancerer dette:

Der var meget vikar på, og der var rigtig meget stigmatisering af de der børn, der ikke kunne sidde stille [...] han endte med at blive sendt uden for døren, men uden at der var nogen, der sagde noget til os. Det var ham [barnet], der fortalte det til os, og når vi så tog det op med dem, så blev der lidt sagt, at det var ikke det billede, de så, og slet ikke deres udlægning af det, hvilket vi syntes, var meget underligt. Og når vi bad om at få lavet nogle aftaler om, hvordan vi kunne hjælpe ift., at han syntes, det var svært at sidde stille, så var det, som om der ikke rigtig blev taget hånd om det eller lyttet på, at vi syntes, det var en uhensigtsmæssig måde at gøre det på.

(Forælder, interview nr. 6)

Citatet illustrerer, hvordan forælderen oplever, at barnet ikke bliver mødt hensigtsmæssigt af lærerne, men også en oplevelse af, at forældrenes bekymringer og forslag til støtte i undervisningen ikke bliver taget alvorligt. I dette tilfælde var det forældrens oplevelse, at barnets udfordringer med at sidde stille blev håndteret

med at blive sendt uden for døren, hvor forældrene ikke oplevede, at der var dialog om, hvordan barnet bedst kunne støttes i undervisningen for fortsat at kunne deltage og få et tilstrækkeligt fagligt udbytte.

Forældre oplever, at skolens håndtering af barnets udfordringer og samarbejdet med hjemmet bliver udslagsgivende for beslutningen om et skoleskift

Interviewene peger på, at det ikke kun er mistrivsel i sig selv, der fører til skoleskift, men også oplevelsen af, at skolen ikke i tilstrækkelig grad håndterer barnets udfordringer og indgår i et konstruktivt samarbejde med hjemmet. På tværs af interviewene beskriver forældrene, hvordan de flere gange forsøger at gå i dialog med skolen, men oplever, at problemerne ikke bliver taget tilstrækkeligt alvorligt. At forældrene ikke oplever, at skolen tager deres henvendelser seriøst, kan handle både om konkrete bekymringer vedrørende deres barn og om situationer, hvor der har været voldsomme episoder på skolen, uden at forældrene oplever, at skolen griber tilstrækkeligt ind. En forælder beskriver fx, hvordan hans barn har været udsat for voldsomme episoder på skolen, og hvordan han i den forbindelse forsøgte at kontakte skolelederen:

Skolen og skolelederen kunne ikke forstå alvoren af problemet, og skolelederen ovre på skolen – han mente jo bare, at alle de her ting, der var sket, det var jo bare drengestreger. Totalt inkompetent skoleleder på den skole, vil jeg sige [...] Dialogen med klasselærerne har egentlig været ganske fin, men jeg har kunnet mærke, de har været underlagt ham skolelederen. Makkede de ikke ret, så var der jo bare én vej, og det var ud. Og der har været stor lærerflugt, og det er der også stadigvæk.

(Forælder, interview nr. 4)

Citatet peger på, at forælderens oplevelse af skolens håndtering af udfordringer ift. adfærd i klassefællesskabet får betydning for beslutningen om skoleskift. Det er særligt skoleledelsens håndtering, der fremhæves som problematisk og utilstrækkelig, mens lærerne samtidig beskrives som underlagt ledelsen og derfor har begrænsede muligheder for at handle på forældrenes bekymringer. Et tæt samarbejde med skolen fremstår som en central faktor for forældrene, og i nogle tilfælde beskriver de, at oplevelsen af et mangelfuldt samarbejde i sig selv kan bidrage til den endelige beslutning om at skifte skole – også i situationer, hvor barnet ikke selv ønsker at skifte skole, og hvor forældrene ikke oplever tydelige tegn på fx mistrivsel hos barnet. En forælder eksemplificerer dette: "Der var egentlig ikke så mange tegn på ham [barnet] som sådan, men den kommunikation, der var imellem skolen og os, syntes vi, var meget mangelfuld og misforstået" (forælder, interview nr. 6).

Det er et gennemgående perspektiv i interviewene, at forældrene forud for skoleskiftet har oplevet manglende kontakt med og information fra skolen. Forældrene oplever, at de ikke hører fra skolen, når der opstår episoder, men først når det har udviklet så meget, at barnet ikke længere kan holde til mere, og hvor det opleves som for sent at sætte ind. Samtidig beskriver en forælder, hvordan der blev indgået aftaler med skolen, som ikke blev fulgt op i praksis: "Det så godt ud på papiret, men skolen kunne ikke overholde aftaler" (forælder, interview nr. 3). Forælderen beskriver her en oplevelse af, at skolens indsats fremstod tilstrækkelig formelt set, men ikke blev realiseret i praksis. Interviewene peger dermed på, at skoleskift kan være et resultat af en længerevarende proces, hvor mistrivsel udvikler sig over tid og kombineres med manglende handling og støtte fra skolens side.

Samtidig fortæller forældre om oplevelser med, at udfordringerne bliver forklaret som problemer hos deres barn frem for noget, der også hænger sammen med klassens sociale dynamik eller det faglige niveau i klassen.

[...] Så jeg har haft en søn i skole i fire måneder, som ud fra, hvad vi får fortalt [af andre forældre], faktisk bliver mobbet. Bliver skubbet rundt, bliver udelukket, bliver prikket i ansigtet med kuglepenn, hvorpå de voksne siger, at nu må de også hellere få min søn væk, for ellers bliver han sur. Jeg tror, han [sønnen] havde en følelse af, at han ikke blev inkluderet sammen med børnene, og der er mere fokus på, at han ikke skal blive sur på nogen. Han følte ikke, der var en retfærdighed. Og selvfølgelig må man aldrig slå, men det var ligesom det, der blev problemet, i stedet for hvad der var ophav til problemet. Og jeg bliver bare så chokeret over, at man ikke hører noget fra lærerne [...] jeg bliver bare så skuffet over de der lærere, altså hvis det er noget, der sker på daglig basis, så har jeg svært ved at forså, at man ikke tager fat i forældrene.

(Forælder, interview nr. 10)

På linje med andre forældre fremgår det i citatet, hvordan forælderens søn oplever mobning, voldsomme episoder og eksklusion fra fællesskabet. Samtidig taler citatet ind i samme oplevelse med lærere, som hun dels ikke oplever, forstår alvoren af problemet, og som dels ikke giver hende besked om, hvad der egentligt foregår med hendes søn. Samtidig illustrerer citatet en oplevelse af, at fokus i højere grad rettes mod barnets reaktioner end mod de forhold i klassefællesskabet, som forælderen oplever, ligger bag disse reaktioner.

Manglende ressourcer og hyppige lærerskift har betydning for stabiliteten i klassen

Forældre oplever, at organisatoriske forhold som hyppige lærerskift og omfattende brug af vikarer bidrager til manglende kontinuitet, skaber uforudsigelighed i hverdagen og påvirker både det faglige og det sociale miljø i klassen. Særligt for børn med faglige eller indlæringsmæssige udfordringer opleves stabile rammer og relationer til lærerne som vigtige. En forælder fortæller:

Der var rigtig meget vikar, og klasselæreren var også sådan en, der var der i tre-fire måneder – jeg tror, de har skiftet klasselærer tre gange på de her fire år – det var helt umuligt. Det har gjort, at der aldrig har været ro. Der har været enormt mange vikarer. I og med at hun [barnet] har svært ved indlæring i forvejen, gjorde det absolut ikke det her nemmere. Så vores overvejelse var i høj grad at søge noget, hvor der var ro og ligesom en kompetence, der kunne garantere, næsten, at det er en lærer, som følger eleverne til et naturligt lærerskift i de større klasser.

(Forælder, interview nr. 9)

Forældrene beskriver, at mange lærerskift og omfattende brug af vikarer påvirker oplevelsen af ro, stabilitet og støtte i klassen negativt. For denne familie bliver ønsket om mere stabile rammer derfor en væsentlig del af overvejselsen om at skifte skole. Forældrene peger samtidig på, at skolens håndtering ikke kun handler om selve indsatsen omkring barnets udfordringer, men også om skolens ressourcer og kompetencer til at støtte barnet i dets specifikke behov. Det bliver tydeligt, når forældrene forklarer, hvordan de aktivt søger mod nye skoler, der fx kan støtte barnet i relation til sociale og faglige udfordringer, og også skoler, som har ressourcer og kompetencer til at understøtte elever med fx diagnoser eller dysleksi. Forældrenes overvejselser om valg af ny skole bliver udfoldet i de næste afsnit.

Pull-faktorer i beslutningen om skoleskift

De kvalitative interviews peger på, at valget af ny skole ikke alene handler om at komme væk fra udfordringer på den gamle skole, men i høj grad også om at finde en skole, der bedre imødekommer barnets behov. På tværs af interviewene beskriver forældrene følgende forhold ved den nye skole, som har betydning for valget:

- Ro samt social og faglig støtte
- Kendskab til skolen og et tæt samarbejde mellem skole og forældre
- Skolens ressourcer til at håndtere barnets udfordringer.

Forældre søger ro samt social og faglig støtte på den nye skole

Forældrene peger fx på betydningen af mindre klasser med færre elever, som de oplever, kan skabe bedre betingelser for både social trivsel og faglig fordybelse. Forældrene beskriver i den sammenhæng, hvordan de oplever, at lærerne i klasser med færre elever har mere tid til det enkelte barn og bedre mulighed for at tilpasse undervisningen efter barnets behov. For nogle forældre handler valget af ny skole samtidig om at finde en skole med et andet værdigrundlag og en anden pædagogisk tilgang end den tidligere skole. Det kan være med til at forklare, hvorfor forældrene ofte er fast besluttet på et skoleskift frem for fx et classeskift. En forælder eksemplificerer det således:

Vi udelukker hurtigt privatskoler, fordi de har relativt lange skoledage, synes jeg, til små børn og meget lidt medbestemmelse ift., hvad de gerne vil lære [...] vi vælger så en landskole, der er meget ligesom friskolen – de har fordybelsedage, hvor de selv bestemmer, hvad de vil lave emnemæssigt, det er en meget lille skole – jeg tror, der er under 100 elever i alt og maks. 15 i en klasse [...] vi kan mærke, der er plads og rum, det handler i langt højere grad om, hvad for nogle menneskelige kompetencer du udvikler.

(Forælder, interview nr. 10)

Citatet illustrerer, hvordan forælderen i dette tilfælde lægger vægt på en pædagogisk tilgang med mere medbestemmelse, fordybelse og færre rammer. Andre forældre fremhæver mere konkret skolens størrelse som et vigtigt hensyn i valget af ny skole. En forælder beskriver fx, hvordan ønsket om en mindre skole hang sammen med forventninger om mere ro og bedre samarbejde:

Det skal så også siges, at det var én bevidst ting, vi kiggede efter, og det var mindre skoler. Vi kom fra 1.000 elever med fire spor, men vi ville gerne prøve noget, der var mindre [...] så det har også været en del af overvejelsen, fordi så er der bare mere ro og mulighed for bedre samarbejde.

(Forælder, interview nr. 2).

Citatet peger på, at overvejelserne bag et skoleskift også handler om, hvilke rammer forældrene vurderer, bedst kan understøtte barnets trivsel og læring. En mindre skole fremstår her som et bevidst valg, fordi den forbindes med mere ro og tættere samarbejde.

Kendskab til skolen og dialog mellem skole og forældre har betydning for valget

Det kommer også til udtryk, hvordan det har betydning, at forældrene selv og/eller barnet har en form for kendskab til den nye skole. Det kan ifølge forældrene både være venner fra den tidligere skole, som flytter med til den nye skole, kendte elever, venner fra børnehaven eller kendte voksne. En forælder fortæller:

Nu har jeg kammerater, der har børn, som går i samme klasse, så der kunne jeg også få lidt baggrundsviden om, hvordan de syntes, det var, og hvordan lærerne var, og det var positivt hele vejen igennem, og det syntes han [barnet] også. Han havde også let ved at falde ind i klassen, fordi han som sagt allerede kendte fem af børnene i en sådan lille klasse. Det gjorde overgangen meget tryggere og lettere.

(Forælder, interview nr. 4)

Det at forælderen både kender andre forældre med børn på skolen, som han kan spørge vedrørende både klasse og lærere, og at drengen allerede kender nogle af børnene på den nye skole, bidrager til, at overgangen opleves som lettere for forældrene og mere tryk for barnet. Interviewene peger desuden på, at relationen mellem den nye skole og forældrene spiller en væsentlig rolle i forbindelse med valget af ny skole. Dialogen med skolen og ledelsen forud for skiftet beskrives som afgørende for forældrenes valg af ny skole.

Forældrene lægger vægt på ressourcer til at håndtere barnets udfordringer ifm. valget af ny skole

Et centralt tema i interviewene er desuden ønsket om en skole, der i højere grad kan håndtere barnets udfordringer. Forældrene peger på betydningen af, at den nye skole har konkrete kompetencer og ressourcer til at støtte børn med fx ADHD, autisme eller dysleksi. Forældrene fremhæver blandt andet tolærerordninger, specialiserede linjer eller øget fokus på støttefunktioner som tiltrækkende ifm. valget af ny skole. En forælder beskriver fx, hvordan det var afgørende for valget at finde en ny skole med en stor andel af elever med dysleksi, fordi det gav et naturligt fokus på at understøtte udfordringer relateret til dette:

Vi besøgte flere skoler, indtil vi fandt en, hvor antallet af ordblinde var noget større procentvis, og som dermed havde et mere naturligt behov for at have tolærer-løsninger og støttetimer. Det betyder bare, at der er et klart fokus fra lærerteamet på ordblinde, og de har det faktisk som en naturlig del af deres undervisning, fordi en tredjedel af klassen er ordblinde.

(Forælder, interview nr. 2)

Ifm. valget af ny skole lægger forældrene vægt på, om skolen har de nødvendige kompetencer og ressourcer til at understøtte barnets konkrete udfordringer i praksis. Citatet peger samtidig på, at forældrene oplever det som en fordel, når flere elever på skolen har lignende udfordringer, da det skaber et mere naturligt grundlag for at organisere undervisning og støtte på en måde, der tager højde for forskellige behov.

06

Skoleskift løser ikke nødvendigvis børns udfordringer

Skoleskift løser ikke nødvendigvis børns udfordringer

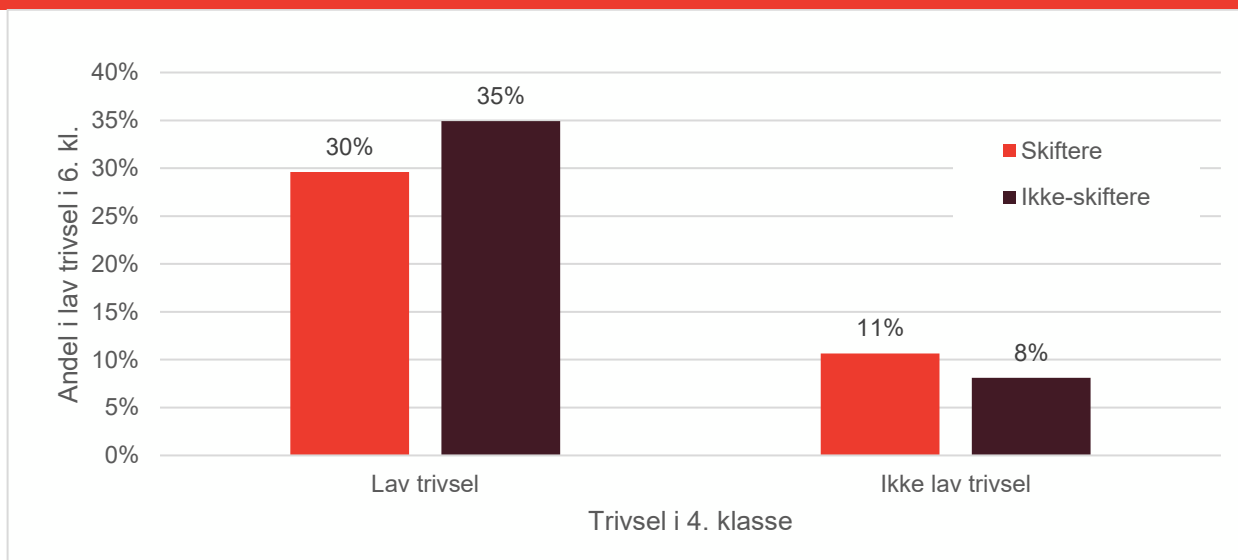
Udviklingen i børns trivsel er tvetydig

Børn, der ifølge de nationale trivselsmålinger udtrykker mistrivsel i 4. klasse (har lav trivsel), udtrykker også i 6. klasse mistrivsel i højere grad end øvrige børn, jf. figur 5. Men blandt de børn, der mistrives i 4. klasse, er andelen af børn, der mistrives i 6. klasse, mindre blandt skiftere sammenlignet med ikke-skiftere. 30 pct. af skifterne, der udtrykte mistrivsel i 4. klasse, udtrykker det samme i 6. klasse efter deres skoleskift mod 35 pct. af ikke-skifterne. Der er således lidt færre af skifterne, der udtrykker mistrivsel i 6. klasse, sammenlignet med ikke-skifterne, dog mistrives 30 pct. af skifterne fortsat i 6. klasse.

Ser vi på de børn, der ikke udtrykker mistrivsel i 4. klasse, er der til gengæld en lidt større andel af skifterne end af ikke-skiftere, der giver udtryk for mistrivsel i 6. klasse. 11 pct. af skifterne, der ikke mistrives i 4. klasse, giver i 6. klasse udtryk for mistrivsel på deres nye skole. Til sammenligning er det 8 pct. af ikke-skiftere, der ikke var i mistrivsel i 4. klasse, der mistrives i 6. klasse.

Forskellene i mistrivsel er signifikante, hvis man tager højde for baggrundskarakteristika i form af oprindelse, bopælskommune, køn, familietype, forældres indkomst og uddannelse mv., jf. tabel A2 i bilaget. Resultaterne for trivsel er kun rapporteret for børn i 4.-6. klasse, da der for yngre elever ikke findes en standardiseret indikator for lav trivsel.

Figur 5 // Børn i lav trivsel får det oftere bedre, hvis de skifter skole, mens det modsatte gør sig gældende for de børn, der ikke som udgangspunkt mistrives.

Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik og data fra Styrelsen for It og Læring

Anm.: Skiftere er de børn, der har skiftet fra én folkeskole til en anden i 4. eller 5. klasse uden at flytte bopæl. Ikke-skiftere inkluderer både børn, der ikke skifter folkeskole, og børn, der har skiftet folkeskole, men hvor det var i forbindelse med bopælsflyt. Der anvendes Børne- og Undervisningsministeriets indikator for lav trivsel.

Forældrenes oplevelser af barnets trivsel efter skoleskift er delte

I de kvalitative interviews er forældres oplevelser af trivsel efter skoleskiftet også delte. Forældre beskriver, både, at de oplever en forbedring af barnets faglighed, men hvor barnet udtrykker savn til vennerne på den gamle skole. Andre oplever en forbedring både fagligt og socialt på den nye skole, mens andre oplever, at deres børn fortsat kæmper med udfordringer. En forælder eksemplificerer, hvordan han har oplevet en positiv udvikling i sit barns trivsel og skolegang:

Han er glad. Og stortrives. Hvor man tidligere skulle nærmest kæmpe for at få ham i skole, så vil han nu jo gerne køre så tidligt som muligt i skole [...] de har to primære lærere, der er i klassen, de er gode til at informere og tage tingene i opløbet [...] der er også sket ufattelig meget i det her skoleår. Han har altid været superskarp til regning, hvor læsning og sådan noget, det har hængt. Men nu har de kørt sådan en alternativ læseundervisning deroppe [på den nye skole], og der var han oppe og havde 139 ord læst i minuttet med kun to fejl.

(Forælder, interview nr. 4)

I dette tilfælde beskriver forælderen, at barnet både virker gladere for at gå i skole og har rykket sig fagligt efter skoleskiftet. Citatet peger samtidig på, at forælderen forbinder barnets positive udvikling med den måde, den nye skole organiserer undervisningen og støtten omkring barnet på. Modsat oplever forældre også, hvordan udfordringerne kan fortsætte på den nye skole trods rammerne, og opsporing af udfordringer opleves som bedre. En forælder brugte fx begrebet "skoletraume", til at beskrive, hvordan hun oplever, at udfordringerne stadig præger barnet på den nye skole trods bedre rammer. Der er også eksempler på, at forældre oplever en stigende trivsel i starten, hvor alt er nyt, men når hverdagen så starter, oplever forældrene en nedgang. En forælder beskriver blandt andet følgende, når vi spørger ind til, hvordan det går barnet på den nye skole:

Så det første halve år, efter at han startede, der gik det helt vildt godt. Det sidste halve år, så begyndte det at gå ned ad bakke igen. Det er også den der honeymoon-fase, ikke? Man går ind med åbent sind og fuld energi, og så rammer hverdagen igen, og så bliver man også lidt mere træt – meget velkendt mekanisme, tænker jeg.

(Forælder, interview nr. 1)

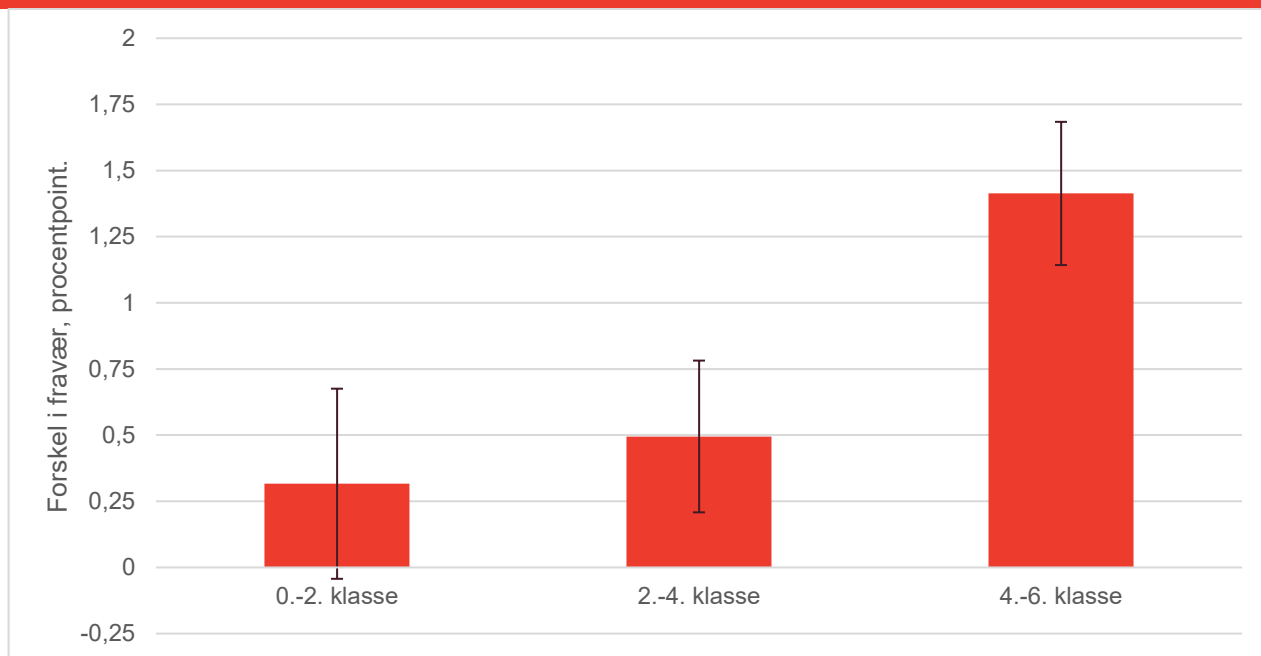
Citatet illustrerer, hvordan forældrene oplever en forbedring i barnets trivsel umiddelbart efter skoleskiftet. Samtidig peger interviewet på, at denne udvikling ikke nødvendigvis er varig, men afløses af nye eller tilbagevendende udfordringer, herunder skolefravær, når den første tid på den nye skole er overstået. I forlængelse heraf peger interviewet også på, at den nye skole ikke fuldt ud lever op til de rammer og den undervisningsform, som forælderen oplevede, var blevet stillet i udsigt.

Tendens til højere fravær og lavere testscorer efter skift

Der er en tendens til, at forskellen i fravær er blevet større efter skoleskift, når vi sammenligner udviklingen i fravær blandt alle skiftere med udviklingen i fravær blandt ikke-skiftere, jf. figur 6. Forskellen er ikke signifikant i 0.-2. klasse, men er signifikant for de højere klassetrin. I 2.-4. klasse har skiftere ca. 0,5 procentpoint mere fravær end ikke-skiftere. Det svarer til ca. en dags fravær mere på et skoleår. Forskellen er endnu større i 4.-6. klasse, hvor skifterne har næsten 1,5 procentpoint højere fravær end ikke-skiftere. Det svarer til næsten tre fraværsdage mere på et skoleår.

Det er værd at bemærke, at der er taget højde for fravær i tidligere år. Dvs. at forskellen ikke er drevet af, at skifterne allerede inden skiftet havde højere fravær end ikke-skiftere, jf. tabel 1. Dette er i stedet forskellen i fravær efter skoleskift mellem skiftere og ikke-skiftere, der inden skift havde samme niveau af fravær.

Figur 6 // Skiftere har højere fravær efter skoleskift end ikke-skiftere i de større klasser

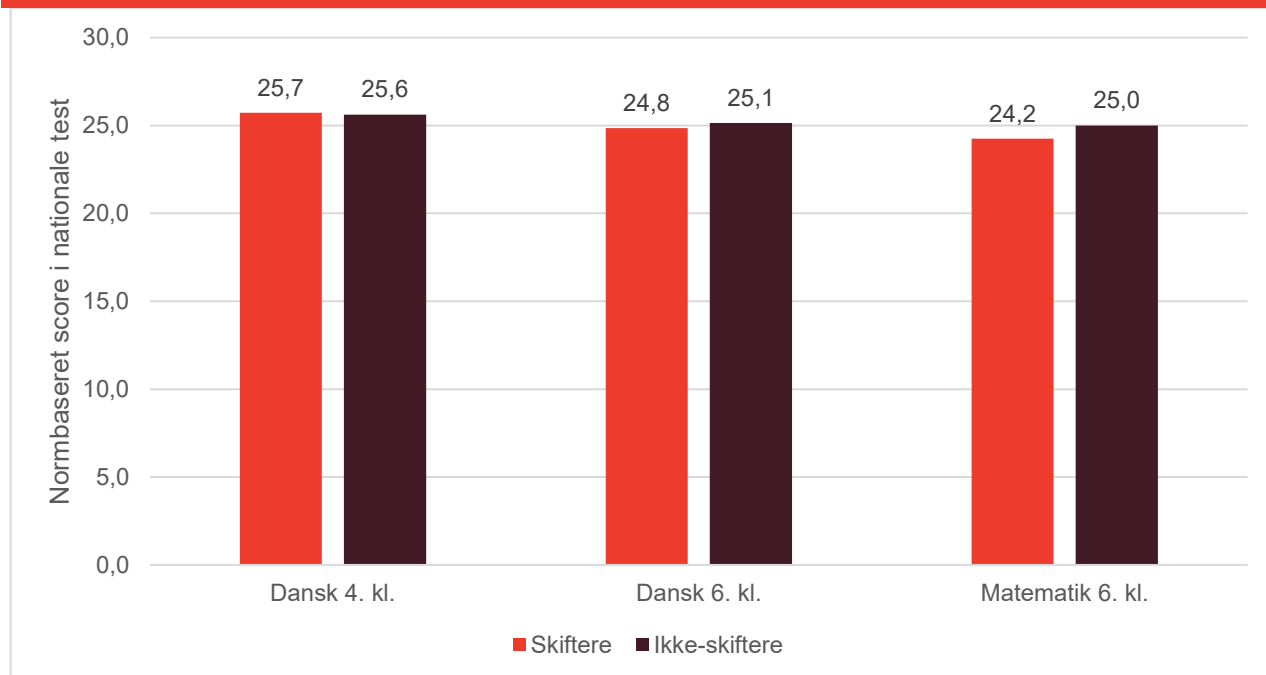
Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik og data fra Styrelsen for It og Læring

Anm.: Figuren viser forskel i fravær efter skoleskift, når man sammenligner skiftere med ikke-skiftere og samtidig kontrollerer for oprindelse, bopælskommune, forældres indkomst og uddannelse, køn, familietype, årgangs fixed effects og fravær i starten af perioden. De lodrette sorte linjer viser 95-pct.-konfidensintervallet.

Skiftere klarer sig desuden marginalt, men dog signifikant, dårligere i nationale test efter skoleskift end ikke-skiftere, jf. figur 7. Der er ingen signifikant forskel på testscore i dansk i 4. klasse, men til gengæld klarer skifterne sig signifikant dårligere i både dansk og matematik i 6. klasse. Det er dog værd at bemærke, at det er relativt små forskelle. Den normbaserede score løber fra 1 til 50, og i dansk i 6. klasse scorer skifterne 0,3 point lavere end ikke skiftere (24,8 vs. 25,1), når man tager højde for forskelle i baggrundskarakteristika og tidligere testscorer. I matematik i 6. klasse er forskellen lidt større, men stadig begrænset til 0,8 point (24,2 vs. 25,0).

Ligesom i figur 6 er der kontrolleret for tidligere testscorer, så resultaterne viser forskellen mellem skiftere og ikke-skiftere, der på tidligere klassetrin havde samme testresultat.

Figur 7 // Skiftere klarer sig marginalt dårligere i nationale test

Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Skiftere er børn, der har skiftet folkeskole uden at flytte bopæl mellem den foregående nationale test og senest skoleåret inden den pågældende nationale test. Fx for dansk i 4. klasse er det børn, der har skiftet skole i 2. eller 3. klasse uden bopælsflyt, da den foregående nationale test i dansk er taget i 2. klasse. I figuren er der kontrolleret for oprindelse, bopælskommune, forældres indkomst og uddannelse, køn, familietype, årgangs fixed effects og score i den foregående nationale test i faget. Forskellen er estimeret for børn, der i den foregående nationale test har scoret mellem 15 og 35 på den normbaserede skala, der løber fra 1 til 50. Over 95 pct. af børnene i vores sample befinder sig i det interval, og outliers i enderne ville ellers kunne føre til misvisende estimater.

07

Data og metode

Data og metode

Registeranalysen

Registeranalysen tager udgangspunkt i data fra elevregistret (KOTRE), der indeholder oplysninger om befolkningens uddannelsesforløb koblet med institutionsregistret (UDDINST). I analysen indgår børn i 0.-6. klasse, som ikke har været fraværende fra skolesystemet i mere end et år. I registeranalysen bruger vi data fra skoleåret 2018/19 til skoleåret 2022/23, bortset fra i figur 1, hvor vi har ønsket at dække udviklingen i skoleskift tilbage til skoleåret 2007/08.

I analysen af karakteristika for skiftere både før og efter skoleskift medtages ikke elever, der har modtaget specialundervisning eller senere har skiftet til specialskole, for at sikre, at det ikke er børn med specialundervisningsbehov, der driver resultaterne.

Der er koblet baggrundsinformation på fra befolkningsregistret (BEF), samt forældrekarakteristika i form af indkomst (INDK) og uddannelsesbaggrund (UDDA). Derudover er oplysninger om specialundervisning (UDSP) koblet på. Endelig er der tilføjet skolefravær, resultater i nationale test og trivselsmålinger fra Styrelsen for It og Læring.

Vi definerer skoleskift som et skift mellem to skoler, der ikke sker i forbindelse med en nedlukning eller sammenlægning af skoler. Hvis et skoleskift finder sted i sommerferien, registreres det i skoleåret op til ferien. Dvs. hvis eleven fx skifter skole mellem 3. og 4. klasse, registreres der et skift i 3. klasse. For at tage højde for, at nogle skoler kun går til et vist klassetrin, og at skolegangen derefter fortsættes på en anden skole, medtages skift, hvor mere end 80 pct. af en klasse skifter skole i et givent år, ikke.

Vi har udeladt at medtage sommerferien mellem 6. og 7. klasse, da nogle mindre skoler kun går til 6. klasse, hvorfor alle elever skifter i sommerferien frem mod 7. klasse. Vi kunne forsøge at fjerne børn fra data, hvis skolen kun går op til 6. klasse, og eleverne derfor er tvunget til at skifte skole, men det ville betyde, at vi skulle fjerne ca. 35.000 observationer fra vores datasæt.

I denne analyse er fokus på skift fra én folkeskole til en anden. Data om trivsel, fravær og nationale test er som udgangspunkt kun tilgængelige for folkeskoleelever. Ved at fokusere på skift mellem folkeskoler er det derfor muligt at følge udviklingen i disse forhold på tværs af skoleskift.

Derudover ønsker vi at undersøge, hvad der er på spil, når elever og deres forældre tager et aktivt valg om at skifte skole. Derfor er det primære fokus på skoleskift, der ikke sker i forbindelse med flytning af bopæl. Når skoleskift sker i forbindelse med flytning, vil det ofte være en konsekvens af flytningen frem for et aktivt ønske om at skifte skole. Vi definerer et skoleskift uden bopælsflyt som et skoleskift, hvor der ikke flyttes bopæl i året op til eller året efter, og det er børn, der foretager et sådant skift, vi omtaler som skiftere. Ikke-skiftere er omvendt børn, der enten er blevet på samme folkeskole, eller som har skiftet skole i forbindelse med bopælsflyt.

Til at måle mistrivsel bruges Børne- og Undervisningsministeriets indikator for lav trivsel for eleverne i 4.-6. klasse. Denne indikator indfanger børn, der sandsynligvis mistrives eller er i umiddelbar risiko for at komme til det (Børne- og Undervisningsministeriet, 2025). For enkelthedens skyld omtaler vi det i analysen blot som

”mistrivsel”. Der rapporteres ikke lav trivsel for børnene i 0.-3. klasse, da der ikke findes en standardiseret indikator for de klassetrin. Det skyldes, at svarene fra de yngste elever ikke er valide nok til at lave en pålidelig indikator (Undervisningsministeriet, 2021).

Fravær er opgjort som alt fravær, dvs. det inkluderer ulovligt fravær, lovligt fravær med skoleledelsens tilladelse samt fravær pga. sygdom, funktionsnedsættelse eller lignende. Fraværsprocenten defineres ud fra antallet af dage, eleven er indskrevet på skolen i det givne skoleår. Fravær indberettes af de enkelte skoler, og registreringspraksis varierer fra kommune til kommune og potentielt også mellem skolerne i den samme kommune (Rambøll, 2018). Disse forskelle medfører, at der skal tages et vist forbehold for fraværstallene.

Spørgeskemaundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført af Epinion for DEA i februar 2025. Spørgeskemaet er gennemført via et online panel og omfatter 1.523 respondenter, som er forældre til børn i alderen 4-15 år, og som er repræsentative med hensyn til køn, alder, geografi og uddannelsesniveau. Spørgeskemaet er således ikke målrettet forældre til børn, der skifter mellem folkeskoler uden at flytte bopæl (skifterne i vores registeranalyse). I stedet har forældrene selv skullet angive i spørgeskemaet, om deres barn har skiftet skole, hvilket skoleskift der var tale om (fx fra folkeskole til folkeskole eller fra folkeskole til privatskole) samt årsagen dertil.

I spørgeskemaet blev forældrene præsenteret for 17 svarkategorier vedrørende årsager til skoleskift. Derudover havde respondenterne mulighed for at angive andre årsager i et åbent tekstfelt (”Andet”), hvilket 124 respondenter gjorde. De åbne besvarelser er efterfølgende blevet gennemgået og kodet tematisk. På baggrund heraf er svarene enten placeret i eksisterende kategorier eller samlet i nye kategorier, når flere respondenter har angivet den samme type årsag. Der er oprettet nye kategorier, når mindst fem respondenter har angivet samme type årsag. Dette har resulteret i følgende nye kategorier: ”Diagnose og/eller psykiske udfordringer hos barnet”, ”Skole gik kun til et vist klassetrin”, ”Skolelukning” samt ”Talent” og ”Efterskole”. Åbne svar, der ikke kunne samles i større grupper, eller hvor der var få besvarelser, er fastholdt i kategorien ”Andet”. Den samlede fordeling af årsagerne, herunder de nyoprettede kategorier, fremgår af bilag A3.

Kvalitative interviews

Interviewundersøgelsen blev gennemført i april 2026 og er baseret på ti individuelle interviews. Ni interviews blev gennemført med forældre, hvis barn har foretaget skoleskift, mens ét interview blev gennemført med en forælder, der havde overvejet skoleskiftet uden at gennemføre det. Dette interview indgår på samme måde som de øvrige interviews i analyseprocessen. Formålet med interviewene er at nuancere og supplere spørgeskemaundersøgelsens resultater om forældres årsager til at foretage et skoleskift for deres barn. Et vigtigt forbehold er, at interviewene belyser skoleskiftet fra én vinkel, nemlig de forældres, der har valgt at skifte skole for deres barn. Analysen kan derfor ikke belyse de tilfælde, hvor børn har haft lignende udfordringer, men hvor disse er blevet håndteret på en måde, som ikke har ført til skoleskift.

Interviewdeltagerne blev rekrutteret af Wilke på baggrund af DEAs rekrutteringskriterier, mens DEA selv gennemførte interviewene. Interviewpersonerne blev udvalgt efter følgende kriterier:

- Geografisk spredning (5 regioner og 8 kommuner)
- Sammenlignelighed med registeranalysen og derfor forældre til børn, der inden 6. klasse har skiftet skole mellem folkeskoler og uden bopælsflyt.

Interviewene er bearbejdet gennem følgende proces:

- Interviewene blev optaget, og der blev skrevet et meningsreferat under interviewet. Efterfølgende blev interviewene transskriberet i et computerprogram til transskribering.
- En "mønstergenkendelsesworkshop" fungerede som vores væsentligste mekanisme til analysen af interviewresultaterne. Med udgangspunkt i meningsreferater og i en fælles analyseproces kategoriserede og strukturerede vi fund fra interviewene.

Citater i løbet af analysen er renskrævet fra transskriberingerne. Vi har tilpasset dem, så de er læsevenlige, men uden at forandre betydningen. Interviewpersonerne samt børnene er anonymiserede.

08

Litteraturliste

Litteraturliste

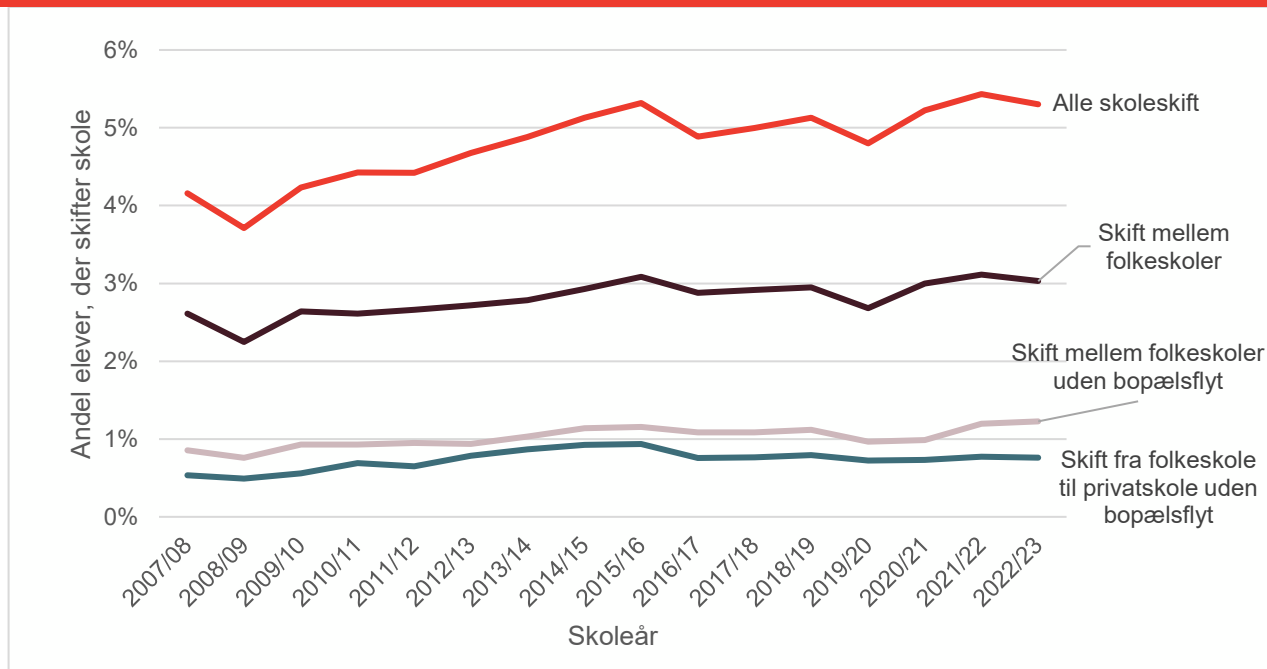
- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. (2026). *Mere end hvert fjerde barn undervises uden for den almene folkeskole*. <https://www.ae.dk/analyse/2026-03-mere-end-hvert-fjerde-barn-undervises-uden-for-den-almene-folkeskole>
- Børne- og Undervisningsministeriet. (2025). *Indikatorer for lav elevtrivsel*. Departementet. <https://uvm.dk/media/t1ljmu2b/250226-indikatorer-for-lav-elevtrivsel-boerne-og-undervisningsministeriet-februar-2025-2.pdf>
- Egmont Fonden. (2019). *Egmont Rapporten 2019: Når store bliver små—Giv alle børn en god skolestart*. https://fondenesvidenscenter.dk/app/uploads/Egmontrapporten_2019.pdf
- Herbers, J. E., Reynolds, A. J., & Chen, C.-C. (2013). School mobility and developmental outcomes in young adulthood. *Development and Psychopathology*, 25(2), 501–515. <https://doi.org/10.1017/S0954579412001204>
- Møller, E. B. (2016, december 9). 23.000 flere børn i privatskole efter kommunalreform. *Altinget*. <https://www.alinget.dk/artikel/23000-flere-boern-i-privatskole-efter-kommunalreform>
- Rambøll. (2018). *Undersøgelse af hjemmeundervisning, fravær og børn uden for undervisningstilbud*. <https://uvm.dk/media/rgslxikj/180504-undersoegelse-om-hjemmeundervisning-fravaer.pdf>
- ROCKWOOL Fonden. (2024). *Elever, der skifter til privatskoler, er dygtigere og har færre diagnoser end elever, der skifter til andre folkeskoler*. <https://rockwoolfonden.dk/udgivelser/elever-der-skifter-til-privatskoler-er-dygtigere-og-har-faerre-diagnoser-end-elever-der-skifter-til-andre-folkeskoler/>
- Statsministeriet. (2026). *Det politiske grundlag for firkloerverregeringen*. <https://stm.dk/statsministeriet/publikationer/det-politiske-grundlag-for-firkloeverregeringen/>
- Undervisningsministeriet. (2021). *Den Nationale Trivselsmåling: Skolerapport Heldagsskolen Bråby, 0.-3.-klassetrin*. https://heldagsskolen-braaby.dk/assets/0-3-skolerapport-trivsel-2020-2021_25-6-21.pdf
- VIVE. (2019). *Trivselsudfordringer ved skolestart: Et langtidsperspektiv*. VIVE - Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd. <https://www.vive.dk/media/pure/14023/3216878>

09

Bilag

Bilag

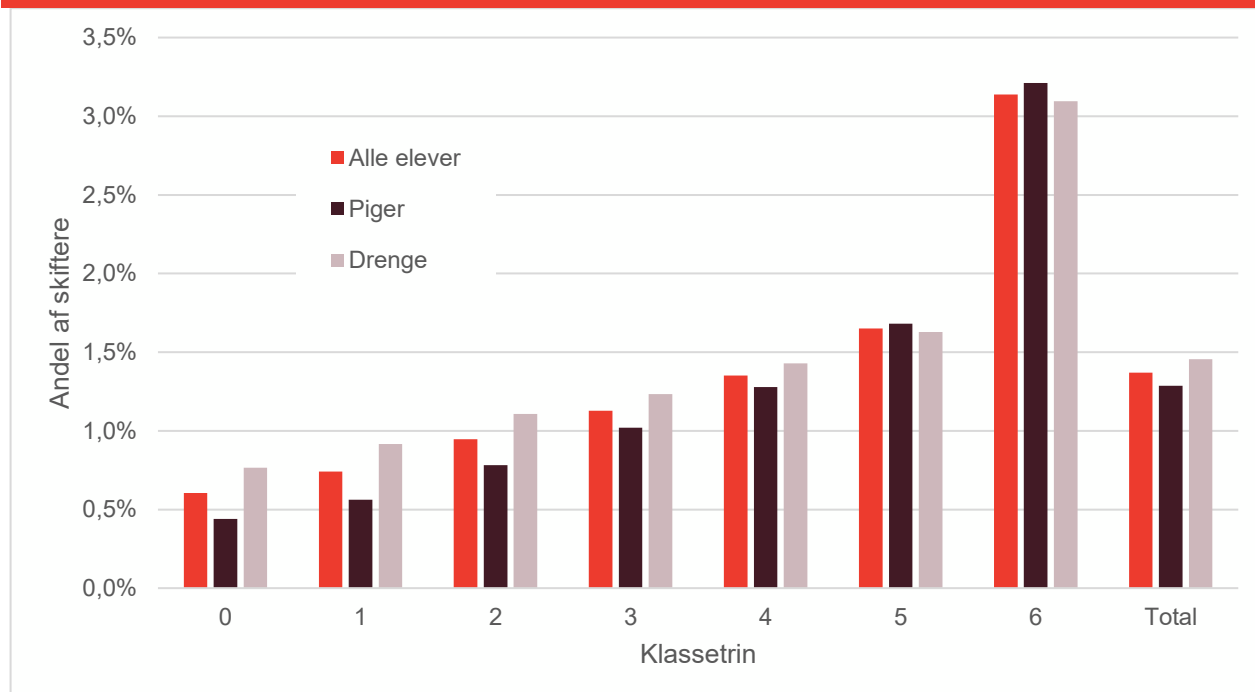
Figur A1 // Andel skifttere per år

Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Andel af elever i 0.-6. klasse, der skifter skole per år. Elever, der skifter skole pga. nedlukninger eller sammenlægninger af skoler, er ikke medtaget.

Figur A2 // Andel af skiftere fordelt på klassetrin, hvis skift mellem 6. og 7. klasse medtages

Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik

Anm.: Skiftere er børn, der skifter fra én folkeskole til en anden, uden at det sker i forbindelse med bopælsflyt. Andelen af skiftere er opgjort som andelen af børn, der skifter per år for skoleårene 2018/19 til 2022/23. Hvis et skift finder sted i sommerferien, er det medtaget i det foregående skoleår. Skift, der sker, fordi skolen bliver nedlagt, sammenlagt eller ikke fortsætter efter et bestemt klassetrin, er ikke medtaget.

Tabel A2 // Skifternes karakteristika, når også de, der skifter til privatskole, medtages

Karakteristika året før skift	Skiftere	Ikke-skiftere
Andel med lav trivsel	19,8 %	8,4 %
Andel med fravær på over 10 %	21,2 %	13,0 %
Seneste danskscore	25,1	25,4
Seneste matematikscore	24,8	25,2

Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik og data fra Styrelsen for It og Læring

Anm.: Skiftere er børn, der skifter fra en folkeskole til enten en folkeskole eller en privatskole, uden at det sker i forbindelse med bopælsflyt. Ikke-skiftere er børn, der enten bliver på samme folkeskole, eller som flytter skole i forbindelse med bopælsflyt. I denne tabel er der ikke kontrolleret for baggrundskarakteristika, men forskellene er også signifikante, hvis man inkluderer kontroller for familietype, bopælskommune, oprindelse, forældres indkomst og uddannelse, køn og årgang.

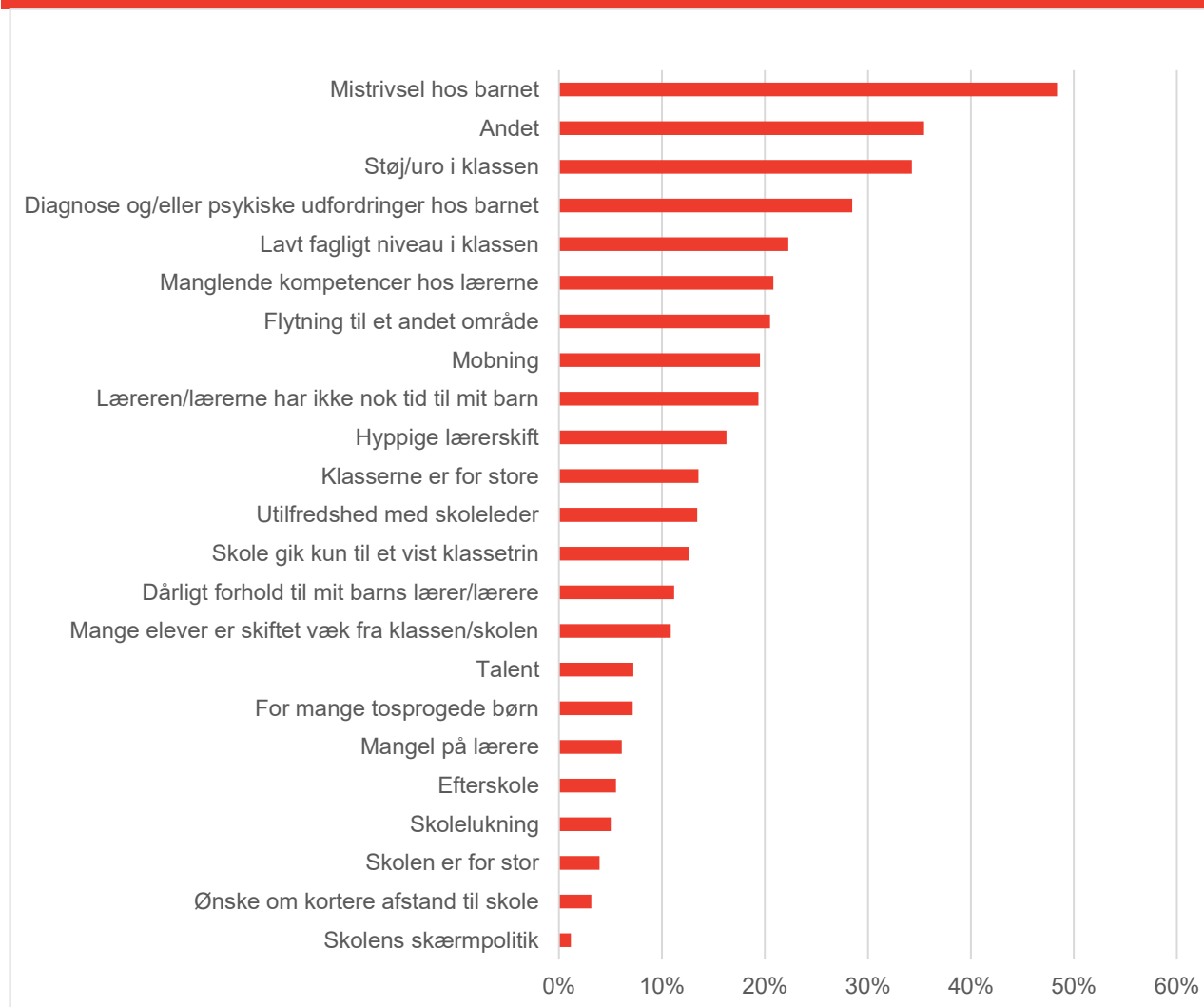
Tabel A2 // Forskelle på trivsel efter skift, når der kontrolleres for baggrundskarakteristika

	(1) Børn med lav trivsel i 4. kl.	(2) Børn uden lav trivsel i 4. kl.
Variable	Y = Lav trivsel 6. kl.	Y = Lav trivsel 6. kl.
Skiftere	-0,079***	0,015**
	(0,001)	(0,041)
N	8.359	91.362

Kilde: egne beregninger pba. registerdata fra Danmarks Statistik og data fra Styrelsen for It og Læring

Anm.: * $p < 0,1$, ** $p < 0,5$, *** $p < 0,01$ (p -værdi i parentes). Der er kontrolleret for familietype, bopælskommune, oprindelse, forældres indkomst og uddannelse, køn og årgang. Skiftere er børn, der skifter fra én folkeskole til en anden, uden at det sker i forbindelse med bopælsflyt. Koefficienten for skiftere indikerer forskellen i forekomst af lav trivsel mellem skiftere og ikke-skiftere i 6. klasse afhængigt af deres udgangspunkt. Fx viser kolonne 1, at for børn, der i udgangspunktet har lav trivsel, er der 7,9 procentpoint færre af skifterne sammenlignet med ikke-skifterne, der fortsat har lav trivsel i 6. klasse.

Figur A3 // Fordelingen af forældres svar til årsager til skoleskift, når alle årsager medtages

Kilde: egne beregninger pba. et spørgeskema fra Epinion for DEA

Anm.: Figuren viser fordelingen af forældrenes svar på, hvad årsagerne til deres barns skoleskift var. Respondenterne kunne angive flere årsager. Besvarelserne dækker både forældre, der har angivet årsager til ét barns skoleskift, og forældre, der har angivet årsager på tværs af flere børns skoleskift. Kategorien "Flytning til et andet område" indgår, da stikprøven for spørgeskemaet også inkluderer forældre, hvis børn skiftede skole i forbindelse med bopælsflyt – i modsætning til i registeranalysen og forældrene i interviewene, hvor fokus er på de børn, der skifter skole uden at flytte bopæl.

Tænketanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu